herpy

GECKOR

Texas banded gecko

Coleonyx brevis

Coleonyx brevis är en liten, skör ökengecko från Chihuahuaöknen i sydvästra USA och norra Mexiko. Den är bandad, har rörliga ögonlock, saknar fästlameller under tårna och är aktiv i skymningen och på natten. Skötseln liknar en liten version av *Eublepharis macularius*, men arten tål mycket lite hantering.

Familj: Eublepharidae Tidigare namn: *Coleonyx variegatus brevis*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**10-12 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**1,9-3,3 g**
Livslängd	**15 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Klipplevande och marklevande**
Biotop	**Öken, halvöken och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**75 × 30 × 30 cm** L × B × H för 3 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-29 °C**
Värmeplats	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**30-40 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**2-3**
Inkubation	**60 dagar** vid 26-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Coleonyx brevis är en liten och smal gecko med ett avsmalnande huvud, stora ögon med lodrät pupill och tunna lemmar. Liksom övriga arter i familjen Eublepharidae har den rörliga ögonlock, vilket de flesta andra geckor inte har, och det finns inga fästlameller under tårna. Huden är slät och täckt av fina, korniga fjäll, och svansen är inte segmenterad.

Grundfärgen är rosa till gul med bruna till svarta tvärband. Ungarna har tydliga, regelbundna band, och med åldern tillkommer fläckar och mörka teckningar, så att de vuxna djuren verkar mer spräckliga. Utseendet varierar från bestånd till bestånd. Honorna blir något större än hanarna.

Den vuxna geckon mäter 10-12 cm inklusive svans och väger omkring 2-3 g. Svansen är ungefär lika lång som kroppen. Den kan släppas om djuret blir angripet, och en ny svans växer ut på 4-5 veckor. När ett rovdjur närmar sig vänder geckon svansen mot angriparen och viftar med den, så att rovdjuret går på svansen i stället för kroppen. Med god skötsel kan arten bli 15 år eller mer.

Arten beskrevs 1893 av Leonhard Stejneger. Det vetenskapliga artnamnet betyder "kort" på latin. Den räknades under en period som en underart av *Coleonyx variegatus*, men är i dag en självständig art.

Det är ett skört och snabbt djur som inte biter, men som kan ge ifrån sig ett litet pipljud när det tas upp. Hantering stressar den, så den är bäst som ett djur man tittar på.

Utbredning och livsmiljö

Coleonyx brevis lever i Chihuahuaöknen och de angränsande torra trakterna i södra Nordamerika. I USA finns den i västra Texas, särskilt i Trans-Pecos-regionen, och i sydöstra New Mexico. Typlokalen är Helotes i Bexar County, Texas.

I Mexiko förekommer arten i delstaterna Chihuahua, Coahuila, Nuevo León, Durango, Tamaulipas och Zacatecas. I Texas finns den också i de västra delarna av buskmarken i den södra delen av delstaten.

> **Naturlig utbredning:** USA och Mexiko.

LIVSMILJÖ

Geckon lever i torra, steniga områden med sandig till stenig botten och spridd växtlighet av kaktus, gräs och buskar. På dagen ligger den gömd i hålor och sprickor, ofta under platta stenar. När den är aktiv håller den sig nästan alltid på marken och klättrar sällan upp på stenar eller grenar.

Arten är nattaktiv och går på jakt från solnedgången och 3-4 timmar framåt, medan luften fortfarande är tillräckligt varm. Under dagen hämtar den värme från stenarna den ligger under. Den kan hålla en kroppstemperatur över 30 °C, men klarar sig också vid ett brett urval av lufttemperaturer. Det är en förutsättning för att kunna leva nattaktivt i en öken där nätterna blir svala.

Skötsel

TERRARIET

Ett till tre djur ska ha ett terrarium på minst 75 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd). Större är alltid bättre. Mindre terrarier rymmer inte både värmekälla, gömställen och ett fuktigt gömställe. Här är det bottenytan som räknas, eftersom djuret lever på marken. Fler än tre djur kräver mer golvyta.

Som botten fungerar sandig jord eller en blandning av sand och lera i minst 8 cm djup, så att geckon kan gräva. Fast botten som skiffer är också möjlig, men ger ingen möjlighet att gräva. Lite rent, kemikaliefritt löv ovanpå hjälper till med fukten. Ta bort spillning dagligen, och byt hela botten var 3:e-4:e månad.

Inred med minst två gömställen, så att djuret kan välja mellan ett varmt och ett svalt. Platta stenar, korkrör, korkbark och kvistar i ökenstil ger omväxling. Täck gärna tre sidor av terrariet, så att djuret känner sig tryggt. Ventilationen ska vara god.

TEMPERATUR

Ge en temperaturgradient. På den varma sidan ska det finnas ett gömställe på 32-35 °C, och resten av terrariet hålls på 22-29 °C. På natten får temperaturen sjunka till 18-22 °C, men inte lägre. Värmekällorna stängs av på natten.

Använd en värmelampa med låg effekt i ena änden över det varma gömstället. Om lampan inte gör gömstället tillräckligt varmt kompletteras med en värmematta under gömstället. Mattan ska alltid styras av en termostat med givaren inne i gömstället, för en överhettad matta kan vara dödlig. Undvik keramiska värmeelement samt röda och blå lampor. Mät med digitala termometrar med sond både i det varma gömstället och i den svala änden.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten kommer från ett torrt klimat och trivs vid en genomsnittlig luftfuktighet på 30-40 %, mätt mitt i terrariet med en digital hygrometer. Den ska dock ha tillgång till ett fuktigt gömställe i den svala änden, fyllt med fuktig kokosfiber eller sphagnum och med en luftfuktighet på minst 70 %. Hit söker sig djuret när det ska ömsa hud.

Spraya den svala sidan 2-3 gånger i veckan, så att det finns vattendroppar att dricka och luftfuktigheten stiger en stund. Det går bra när ventilationen är god. Ställ dessutom en liten, låg skål med färskt vatten, som byts dagligen och skrubbas med ett djursäkert desinfektionsmedel en gång i veckan.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Coleonyx brevis är nattaktiv och kan i princip överleva utan UVB om den får D3-vitamin med fodret. Djuren är dock friskare med ett svagt UVB-ljus, som också ger en tydlig dag och natt. Använd ett UVB-rör eller en kompakt UVB-lampa med låg styrka, monterad i en reflektor över den varma sidan, så att det alltid finns skugga i resten av terrariet. Rörets längd bör vara omkring hälften av terrariets längd.

Ferguson-zonen är inte fastställd för arten. Zon 2 är en rimlig utgångspunkt när det finns många gömställen, så att djuret själv kan styra hur mycket ljus det får. Glas och plast stoppar UVB, så ett fönster ger inget UV, men kan däremot göra terrariet farligt varmt. Byt UVB-ljuset var sjätte månad.

Ljuset tänds 14 timmar på sommaren och 8 timmar på vintern. Ändra det gradvis, så att årstiderna efterliknas, vilket också styr djurets hormonrytm.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Coleonyx brevis äter insekter och andra små leddjur. I naturen är den inte specialiserad och tar det mesta den stöter på. Det betyder att den tar emot många slags foderdjur i terrariet: dubiakackerlackor, discoideakackerlackor, syrsor, larver av svart soldatfluga, hornmaskar, silkesmaskar och mjölmask. Foderdjuren får inte vara större än djurets huvud.

Ungdjur utfodras varje dag och vuxna djur varannan dag. Ge så många foderdjur som djuret äter på 15 minuter. Foderdjuren ska ha fått bra foder och vätska i minst ett dygn innan. Pudra dem lätt med ett kalk- och vitamintillskott med lite D3. Det gör ingenting att hoppa över pudringen någon gång ibland.

Den snabba jakten syns bäst om insekterna sätts ut efter att ljuset släckts, och djuret kan också utfodras från en mjuk pincett. Ha alltid en liten skål med färskt vatten framme.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är mild och biter inte, men den är liten, snabb och skör, och hantering stressar den. Håll den till ett minimum. Utfodring med en mjuk pincett är ett bra sätt att komma nära utan att ta upp djuret. Ta aldrig tag i svansen. Djuret kan i vissa fall pipa svagt när det störs.

I naturen finns hanar och honor ofta under samma sten utan mycket aggression, och i terrariet kan flera djur hållas tillsammans. Håll aldrig två hanar tillsammans, för de slåss. Hanar och honor hålls bara tillsammans om du vill ha avkomma. Om du är osäker, håll djuren enskilt, och håll honor tillsammans i en liten grupp. Djuret är mest aktivt de första timmarna efter att ljuset släckts och ligger gömt större delen av dagen.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna är något större än hanarna. Arten har sällan mer än fyra porer framför kloaken, och de är delade i två grupper av fjäll utan porer. Hur könen säkrast känns igen från varandra är inte dokumenterat för arten, så undersök ett fullvuxet djur med lupp. Åldern vid första parning i fångenskap är heller inte dokumenterad, så vänta tills djuren är fullvuxna och i gott hull.

PARNING

I naturen ligger säsongen tidigt på våren, från mars till april. I terrariet är det klokast att ge djuren en kortare dag och något svalare förhållanden på vintern och därefter öka både dagslängd och värme gradvis på våren. Det är dock inte dokumenterat hur kall en viloperiod arten kräver i fångenskap.

Sätt hanen hos honan och håll uppsikt, så att det inte uppstår slagsmål eller för många bett. Ta bort hanen om honan tydligt är stressad. Ge honan rikligt med insekter och kalk under hela säsongen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 1-2 ägg per äggkull, oftast två. Hon kan lägga två till tre äggkullar per säsong. Från det att gulan börjar bildas till dess att äggen läggs går det omkring 42 dagar: gulan lagras in under 30-32 dagar, och äggen läggs cirka tio dagar senare. Äggen är ganska stora i förhållande till honans storlek.

I naturen grävs äggen ner i en håla eller ett hål i marken. Ställ därför en äggläggningslåda med en fuktig blandning av sand och jord eller vermikulit i terrariet, med ett hål i locket. Honan tar av sina fettreserver i svansen och kroppen, så hon ska efter läggningen få extra mat och kalk. Avbryt aveln om hon tappar i vikt.

INKUBATION

Flytta äggen försiktigt till en liten låda med fuktig vermikulit eller perlit, utan att vända dem. Markera ovansidan och lägg dem halvvägs ner i substratet. Lådan ska ha ett par små lufthål. Låt den stå i en inkubator.

Äggen kläcks efter omkring två månader. Inkubera vid 26-29 °C; inkubationstemperaturen är inte dokumenterad för arten och är lånad från besläktade arter i familjen Eublepharidae. Hos några av dessa arter beror könet på temperaturen, men det är inte undersökt för *C. brevis*. Ägg som blir gula eller möglar är som regel döda, men låt dem ligga tills du är säker.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna liknar små vuxna djur när de kläcks. Placera dem var för sig eller i små grupper av samma storlek i en liten faunabox med hushållspapper eller sand, två gömställen, ett fuktigt gömställe och en liten vattenskål. Håll temperaturen som hos de vuxna.

Ungdjur utfodras dagligen med små insekter som är pudrade med kalk och vitaminer, till exempel små syrsor, nykläckta dubiakackerlackor och hoppstjärtar. Foderdjuren ska vara mindre än ungens huvud. Ta bort levande foder om det inte blir uppätet, så att det inte besvärar ungen. Väg och mät dem regelbundet. Det finns bara få erfarenheter av uppfödning i fångenskap, så skriv anteckningar och dela dem.

Hälsa och vanliga misstag

Coleonyx brevis är härdig när temperatur och fukt är rätt, men det finns bara få erfarenheter av arten i fångenskap. De typiska felen är:

- För lite kalk och D3-vitamin, som ger mjuka ben och darrningar. Pudra foderdjuren lätt och ge ett svagt UVB-ljus.
- Överhettning av det varma gömstället. Använd alltid termostat på värmemattan och en sond i gömstället.
- För torr luft utan fuktigt gömställe, som ger hudrester som fastnar på tårna och svansspetsen. Ge ett fuktigt gömställe och skölj bort rester med ljummet vatten.
- Stress av för mycket hantering eller för få gömställen. Det kan ge aptitlöshet och förlust av svansar.
- Slagsmål mellan hanar, som ger bett och förlorade svansar.
- Felaktigt foder, till exempel för stora insekter eller bara en sorts foderdjur.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svans och rör sig livligt. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om geckon går ner i vikt, inte äter på flera veckor eller ser slapp ut.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.